

VANTAAN KAUPUNGIN TIETOSUOJAPOLITIikka

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS 18.11.2024

Vantaa
Vanda

SISÄLLYSLUETTELO

1. TIETOSUOJAPOLITIIKAN PERUSTA.....	3
2. TIETOSUOJATAVOITTEET	3
3. TIETOSUOJATYÖN PERIAATTEET.....	3
3.1 Osoitusvelvollisuus	4
3.2 Tekoälyn käytön periaatteet henkilötietoja käsiteltäessä	5
4. TIETOSUOJAN VASTUUT JA ORGANISOINTI	6
4.1 Tietosuojan vastuut.....	6
4.1.1 Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja	7
4.1.2 Apulaiskaupunginjohtajat	7
4.1.3 Palvelualueiden johtajat ja palveluyksiköiden päälliköt sekä muut esihenkilöt	7
4.1.4 Vantaan tytäryhteisöjen päättäjät	8
4.1.5 Palveluntuottajat.....	8
4.1.6 Työntekijöiden ja muiden tietoja käsittelevien vastuu	8
4.2 Tietosuojatyön organisointi	9
4.2.1 Tietosuojavastaava	9
4.2.2 Tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä	9
4.2.3 Tietosuojavastuuhenkilöt.....	10
5. TOIMINTATAVAT	10
5.1 Rekisteröidyn oikeudet	10
5.2 Tietosuojan vaikutustenarvioinnit	11
5.3 Koulutus ja viestintä.....	11

1. TIETOSUOJAPOLITIIKAN PERUSTA

Tietosuojapolitiikan tavoitteena on varmistaa yhdenmukaiset käytännöt tietosuojan toteuttamiseksi. Tietosuojapolitiikka sisältää tietosuojatavoitteet, periaatteet, vastuut ja toimintatavat, jotka ohjaavat kaupungin toimintaa henkilötietojen käsittelyssä.

Tietosuojasta huolehtiminen on osa kaupungin riskienhallintaa. Kaikessa henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaismääräyksiä ja -ohjeita sekä kaupungin määräyksiä, ohjeita ja linjauksia.

Tietosuojapolitiikka koskee Vantaan kaupungin johtoa, luottamushenkilöitä, viranhaltijoita, henkilöstöä, konsultteja sekä muita kaupungin henkilötietoja käsitteleviä henkilöitä. Se tulee huomioida myös kaupungin käyttämien palveluntuottajien ja sidosryhmien sekä kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen toiminnassa. Tietosuojapolitiikkaa täydentävät kaupungin yleiset tietosuojaohjeet sekä toimialojen omat tarkentavat tietosuojaohjeet.

Tietoturva on yksi tietosuojan toteuttamisen keino. Sen tarkoitus on suojata tietoaineisto ja tietojärjestelmät. Tietoturvan periaatteet ja vastuut määritellään Vantaan kaupungin tietoturvapolitiikassa.

Tietosuojapolitiikka on voimassa toistaiseksi. Asiakirjan sisältöä tarkistetaan ja päivitetään säännöllisesti. Asiakirja on julkinen.

2. TIETOSUOJATAVOITTEET

Oikeus tietosuojaan on jokaisen perusoikeus. Vantaan kaupungin tietosuojan tavoite on turvata henkilöiden oikeuksien ja vapauksien toteutuminen kaikessa henkilötietojen käsittelyssä. Tavoitteena on osoittaa selkeästi ja ymmärrettävästi, milloin ja millä edellytyksillä henkilötietoja voidaan käsitellä.

3. TIETOSUOJATYÖN PERIAATTEET

Kaupungin tietosuojaperiaatteet pohjautuvat EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen ja kansalliseen tietosuoja koskevaan lainsäädäntöön sekä EU:n tietosuojaneuvoston sekä muiden viranomaisten antamiin ohjeistuksiin ja suosituksiin.

Kaupungissa noudatetaan koko henkilötietojen käsittelyn elinkaaren ajan seuraavia tietosuojaperiaatteita:

- **Lainmukaisuus, asianmukaisuus ja läpinäkyvyys.** Käsittely on lainmukaista, asianmukaista, ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvää. Rekisteröityä informoidaan aina käsittelystä ja sen periaatteista.
- **Käyttötarkoitussidonnaisuus.** Henkilötietoja kerätään ja käsitellään ainoastaan tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten. Kaupungissa henkilötietojen käsittely perustuu pääsääntöisesti lakisääteiseen velvollisuuteen.
- **Tietojen minimointi.** Henkilötietoja kerätään vain tarpeellinen määrä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukseen nähden. Käsittelyn tarkoitus määritellään aina ennen käsittelyn aloittamista.
- **Tietojen täsmällisyys.** Henkilötietoja päivitetään säännöllisesti sekä sähköisesti että manuaalisesti. Epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä.
- **Säilytyksen rajoittaminen.** Henkilötietoja säilytetään ainoastaan niin kauan kuin käyttötarkoituksen kannalta on perusteltua. Tämän jälkeen tiedot poistetaan. Tietojen säilytysajat perustuvat lainsäädäntöön, viranomais-määräyksiin ja kaupungissa määriteltyihin ohjeisiin.
- **Luottamuksellisuus ja turvallisuus.** Henkilötietoja on käsiteltävä luottamuksellisesti ja turvallisesti. Henkilötietoja saa käsitellä vain työtehtävien kannalta välttämättömässä laajuudessa. Henkilötietoja käsitteleviä henkilöitä koskee kaupungissa salassapito- ja vaitiolo-velvollisuus, jota he sitoutuvat noudattamaan.

3.1 Osoitusvelvollisuus

Henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Kaupungin rekisterinpitäjänä on myös osoitettava, miten se noudattaa tietosuojalainsäädäntöä. Osoitusvelvollisuus on keskeinen periaate EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa.

Kaupungissa tietosuojaa toteutetaan mm. seuraavilla toimenpiteillä:

- Laaditaan tietosuojapolitiikka, jonka kaupunginhallitus hyväksyy.
- Tehdään vuosittain tietotilinpäätös, joka käsitellään johtoryhmissä ja viedään tiedoksi kaupunginhallitukseen.
- Kaupunginjohtajan päätöksellä perustettu tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä.

- Nimetty tietosuojavastaava ja hänelle varahenkilö.
- Toimialoilla ja palvelualueilla tietosuojavastuuhenkilöt.
- Tietosuojan vaikutustenarviointiprosessi ja työkalut hyväksytty kaupungin johtoryhmässä.
- Henkilötietojen tietoturvaloukkauksille ja asiakirjapyyntöille on omat prosessinsa.
- Työntekijöille on pakolliset tietosuojakoulutukset ja testit.
- Rekisteröityjen informointiin ja tietopyyntöihin on yhtenäinen malli.
- Selosteet käsittelytoimista laaditaan prosessien mukaisesti.
- Tietosuoja koskeva ohjeistus on työntekijöiden saatavilla.
- Laadittu sopimusmallit ja ohjeet henkilötietojen käsittelijöille.
- Henkilötietoja siirretään EU:n ja ETA:n ulkopuolelle ainoastaan tietosuoja-asetuksessa määritellyin perustein.

3.2 Tekoälyn käytön periaatteet henkilötietoja käsiteltäessä

Tekoälyn käytöstä on säädetty EU:n tekoälyasetuksessa. Säädös on suoraan velvoittavaa oikeutta. Säädöksen pääasiallisina tavoitteina on suojella perusoikeuksia, demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta, eettisiä periaatteita, turvallisuutta ja ympäristöä. Uusissa säännöissä kielletään tietyt kansalaisten oikeuksia uhkaavat tekoälysovellukset. Tekoälyn valvonnan tulee olla ihmisen valvonnassa eikä automaattista, jotta voidaan varmistaa sen turvallisuus.

Säännöissä vahvistetaan tekoälyä koskevat velvoitteet, jotka perustuvat sen mahdollisiin riskeihin ja vaikutustasoon.

Riskit tulee aina arvioida, vaikka kyse olisi minimaalisesta riskistä. Arvioinnissa tulee aina noudattaa läpinäkyvyyden periaatetta, ja riskien arvioinnit on perusteltava ja dokumentoitava. EU:n kansalaisilla on myös oikeus tehdä valituksia ja pyytää selityksiä päätöksistä, jotka vaikuttavat heidän oikeuksiinsa ja joita tekoälyjärjestelmät ovat tehneet. EU:n tekoälyvirasto toimii valvontaviranomaisena.

Kaupungissa kaikissa käyttöön otettavissa tekoälysovelluksissa tulee noudattaa EU:n tekoälyasetuksen säännöksiä, kansallisen lainsäädännön asettamia tarkentavia säännöksiä sekä viranomaisten ohjeistuksia. Säännökset tulee

huomioida jo suunnitteluvaiheessa, ja riskien arvioiminen tulee tapahtua läpinäkyvästi ja kaikki riskiarviot tulee dokumentoida.

4. TIETOSUOJAN VASTUUT JA ORGANISOINTI

Tietosuojan vastuut on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Tässä asiakirjassa syvennetään kaupungin viranhaltijoiden ja organisaatioiden tietosuojavastuita.

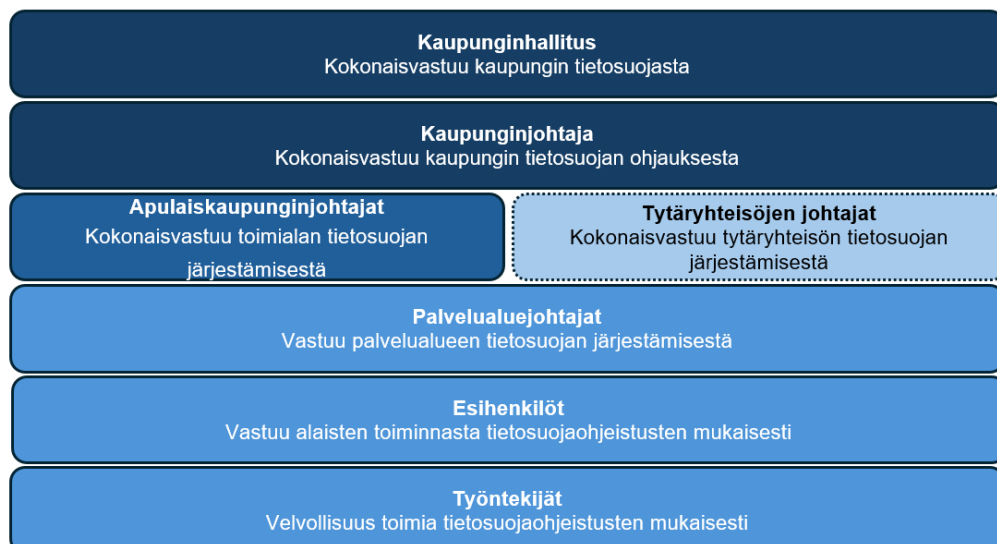
4.1 Tietosuojan vastuut

Henkilötietojen käsittelyä ovat kaikki toimenpiteet henkilötietojen käsittelyn suunnittelusta henkilötietojen poistamiseen. Kaupunki rekisterinpitäjänä määrittelee mihin tarkoitukseen ja millä tavalla henkilötietoja käsitellään.

Kaupungilla on järjestämisvastuu laissa määriteltyjen tehtävien osalta. Näiden lakisääteisten tehtävien osalta henkilörekisterinpito määräytyy lainsäädännön ja kaupungissa tehtyjen hallinnollisten päätösten perusteella. Kaupunki voi toimia myös rekisterinpitäjänä muittenkin kuin lakisääteisten tehtävien osalta.

Vantaalla henkilörekisterinpitäjiä ovat kaupunginhallitus koko kaupunkia koskevan henkilörekisterin osalta, ja toimialakohtaisissa rekistereissä lautakunta, vastaava luottamuselin tai viranhaltija.

Kaupunki ja eri rekistereille nimetyt vastuuhenkilöt vastaavat henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä käsittelytoimista. Samaan henkilörekisteriin kuuluvia tietoja voidaan käsitellä eri tietojärjestelmissä.

Kuva 1 Yhteenvedo kaupungin tietosuojavastuista.

4.1.1 Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus huolehtii kuntalain perusteella kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä hallintosäännön mukaan laillisuuden valvonnasta, ja siten kaupunginhallituksella on kokonaisvastuu kaupungin tietosuojasta. Kaupunginhallitus vastaa siitä, että kaupunki täyttää tietosuojalainsäädännön velvoitteet. Kaupunginhallitus hyväksyy kaupungin tietosuojapolitiikan.

Kaupunginjohtaja vastaa kaupungin tietosuojan ohjauksesta sekä vahvistaa niihin liittyvät kaupunkitasoiset päätökset ja ohjeistukset.

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan tulee sitoutua tietosuojan jatkuvaan kehittämiseen sekä huolehtia toiminnan riittävästä resursoinnista.

4.1.2 Apulaiskaupunginjohtajat

Hallintosäännön mukaan apulaiskaupunginjohtajat vastaavat oman toimialansa tietosuojan järjestämisestä. Apulaiskaupunginjohtajien tulee huolehtia riittävästä tietosuojan resursoinnista, ohjeistamisesta, koulutuksesta ja asioiden säännöllisestä käsittelystä johtoryhmissä toimialoillaan. Apulaiskaupunginjohtajat vahvistavat omia toimialojansa koskevat tietosuojan erityisohjeet. Toimialakohtaiset erityisohjeet voivat tarkentaa, täydentää ja tiukentaa kaupunkitasoista ohjeistusta.

4.1.3 Palvelualueiden johtajat ja palveluyksiköiden päälliköt sekä muut esihenkilöt

Hallintosäännön mukaan palvelualueiden johtajat ovat vastuussa tietosuojan järjestämisestä oman palvelualueensa osalta. Johtajien tulee järjestää riittävä resursointi tietosuojan toteutumiseksi omalla palvelualueellaan.

Palvelualueiden johtajat ovat vastuussa palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta siten, että palveluissa voidaan käsitellä henkilötietoja lainmukaisesti riippumatta siitä, onko palvelun osana hankittu teknologiaa tai ulkoistettu palvelun osia palveluntuottajille.

Johtajat, päälliköt ja esihenkilöt vastaavat oman vastualueensa osalta

- salassapitovelvollisuuden ja vaitiolovelvollisuuden huomioimisesta tietoja ja henkilötietoja käsiteltäessä
- työntekijöiden ja muiden henkilötietoja käsittelevien perehdyttämisestä tietosuojaohjeisiin ja käytäntöihin ja sitouttamista niiden noudattamiseen

- käyttöoikeuksien hallinnasta ja ajantasaisuudesta siten, että käyttäjällä on oikeudet henkilötietoihin, joita työtehtäviensä perusteella välttämättä tarvitsee, ja että käyttöoikeus on rajattu vain näihin tietoihin
- toimimisesta tietosuojarikkomuksissa ja –loukkauksissa yleisen ja palvelualueen oman ohjeistuksen mukaisesti
- tietosuojan vaikutustenarviointien tekemisestä lainsäädännön ja kaupungin ohjeistuksen mukaisesti
- rekisteröityjen oikeuksien toteuttamisesta.

4.1.4 Vantaan tytäryhteisöjen päättäjät

Vantaan kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen toimitusjohtajat, hallitukset ja päättäjät ovat vastuussa organisaationsa tietosuojan järjestämisestä voimassa olevan lainsäädännön sekä kaupungin tietosuojapolitiikan ja ohjeistusten mukaisesti.

Tytäryhteisöjen päättäjät vastaavat organisaationsa tietosuojasta. Päättäjien tulee huolehtia riittävästä resursoinnista, ohjeistamisesta ja koulutuksesta organisaatiossaan. Päättäjät vahvistavat omaa organisaatiota koskevat tietosuojan erityisohjeet. Tytäryhteisöjen erityisohjeet voivat tarkentaa, täydentää ja tiukentaa kaupunkitasoista ohjeistusta.

4.1.5 Palveluntuottajat

Palvelusopimuksessa tulee sopia tietosuojaan liittyvistä vaatimuksista ja käytännön toteuttamistoimenpiteistä. Sopimuksissa tulee määritellä tarkasti kaupungin ohjeistukseen ja lainsäädäntöön perustuvat osapuolten roolit, vastuut ja velvollisuudet tietosuojan toteuttamiseksi.

4.1.6 Työntekijöiden ja muiden tietoja käsittelevien vastuu

Jokainen henkilötietoja käsittelevä (esim. viranhaltija, työntekijä, luottamushenkilö sekä sopimus- ja yhteistyötahojen edustaja) on vastuussa tietosuojan toteutumisesta omissa tehtävissään.

Jokaisen on noudatettava Vantaan kaupungin

- tietosuojapolitiikkaa,
- tietosuoja- ja salassapitositoumuksia,
- tietosuojaperiaatteita ja -ohjeita,
- palvelu- ja tietojärjestelmäkohtaisia tietosuojakäyttöohjeita.

4.2 Tietosuojatyön organisointi

4.2.1 Tietosuojavastaava

Vantaan kaupunkiin on nimetty tietosuojavastaava. Tietosuojavastaavan asemasta ja ydintehtävistä on säädetty EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa, ja EU:n tietosuojatyöryhmä on antanut tietosuojavastaavia koskevan ohjeen.

Tietosuojavastaavan tehtävät:

- tietosuojan kehittämishankkeiden valmistelu ja ohjaus
- tietosuojaohjeistuksien valmistelu ja jalkauttaminen
- tietojen, neuvojen ja suositusten antaminen
- tietosuojakoulutuksen tuottaminen osaksi kaupungin koulutuksia
- tietosuoja-asetuksessa määriteltyjen tietoturvaloukkausten hallinnointi
- yhteydenpito ja yhteistyö rekisteröityjen ja valvontaviranomaisen kanssa
- tietosuoja-asetuksen ja muun tietosuojasäätelyn noudattamisen valvonta
- neuvonta tietosuojan vaikutustenarviointien tekemisessä sekä niiden toteutumisen valvonta
- henkilötietojen käsittelytoimien analysointi ja vaatimustenmukaisuuden tarkistus.

Tietosuojavastaavan on hoidettava tehtäviä riippumattomasti eikä tietosuoja-vastaavalle saa antaa ohjeita tietosuojavastaavan tehtävien hoitamisen yhteydessä. Mikäli tietosuojavastaavan neuvoa ei noudateta, tulee perusteet dokumentoida. Tietosuojavastaava priorisoi tehtävänsä kysymyksiin, jotka aiheuttavat tavallista suurempia tietosuojariskejä.

Tietosuojavastaava raportoi säännöllisesti tietosuojasta kaupungin johdolle sekä tarvittaessa kaupungin eri toimielimille.

Tietosuojavastaavan varahenkilönä toimii tietosuojasuunnittelija.

Tietosuojavastaavan tukena toimii kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä.

4.2.2 Tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä

Kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä on perustettu kaupunginjohtajan päätöksellä, ja tehtävät on määritelty tässä päätöksessä. Työryhmän jäsenet toimivat yhteyshenkilöinä tietosuoja-asioissa työryhmän ja oman toimialansa tai

palvelualueen välillä. Toimialat ja palvelualueet vastaavat yhteyshenkilöiden tehtävän hoitamisen edellyttämästä koulutuksesta ja työajan resursoinnista.

Työryhmän jäsenten tehtävänä on

- valmistella kaupunkia koskevia tietosuojaan liittyviä ohjeita sekä antaa suosituksia ja kannanottoja edellä mainituista asioista
- viedä kaupungin tietosuojaohjeistuksia omalle toimialalle jalkautettavaksi
- tuoda työryhmän käsittelyyn toimialan ehdotuksia kaupungin tietosuojan parantamiseksi ja tuoda mahdollisia tietosuojapuutteita työryhmän käsittelyyn
- seurata kaupungin tietosuojaohjeistuksen toteutumista toimialallaan.

4.2.3 Tietosuojavastuuhenkilöt

Toimialalla tai palvelualueella voi olla nimettynä tietosuojavastuuhenkilö, jonka tehtävät toimiala tai palvelualue määrittelee.

Tehtävinä voi olla esimerkiksi:

- toimia yhdyshenkilönä tietosuoja-asioissa
- laatia ja esittää toimialakohtainen käytännön ohjeistus
- opastaa, neuvoa ja jalkauttaa käytäntöjä
- seurata määräysten ja ohjeiden noudattamista.

Toimialalla tai palvelualueella voi olla oma pysyvä tai tilapäinen tietosuojaytöryhmä asioiden käsittelyyn.

5. TOIMINTATAVAT

5.1 Rekisteröidyn oikeudet

Rekisteröidyn oikeudet on turvattava tietosuoja-asetuksen mukaan. Kaupungissa rekisteröidyn oikeudet turvataan mm. seuraavasti:

- Rekisteröidyn oikeus saada tietoa henkilötietojen käsittelystä turvataan informoinnilla käsittelystä eri käsittelyprosessien osalta. Informointi on saatavissa sekä sähköisesti että paperitulosteena.

- Rekisteröidyllä on oikeus saada itseään koskevat tiedot, ja kaupungissa on käytössä prosessi ja menettelytavat tietopyyntöihin vastaamiseen. Pyyntöihin tulee vastata lain määrittelemissä aikarajoissa.
- Henkilötietojen oikaisupyyntöihin vastataan viivytyksettä ja virheelliset tiedot oikaistaan.
- Henkilötietojen käsittelyn rajoittaminen toteutetaan viivytyksettä, jos perusteet rajoittamiselle täyttyvät ja tästä ilmoitetaan rekisteröidylle.
- Huolehditaan, että rekisteröity ei joudu automaattisen päätöksenteon kohteeksi ilman lainsäädännössä säädettyjä edellytyksiä.

5.2 Tietosuojaan vaikutustenarvioinnit

Tietosuojaan vaikutustenarviointia säädetään tietosuoja-asetuksessa. Vaikutustenarviointi on pakollinen toimenpide, kun asetuksessa säädetty edellytykset täyttyvät.

Vaikutustenarvioinnissa kuvataan henkilötietojen käsittelyä, arvioidaan käsittelyn tarpeellisuutta, oikeasuhteisuutta ja henkilötietojen käsittelystä aiheutuvia riskejä sekä tarvittavia toimenpiteitä, joilla riskeihin puututaan.

Kaupungissa tietosuojaan vaikutustenarvioinnit tulee tehdä ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista, ja henkilötietojen käsittelystä vastaavan johtajan tulee hyväksyä tehty vaikutustenarviointi. Vaikutustenarviointia tulee päivittää, mikäli prosessissa tai teknisessä ympäristössä tapahtuu henkilötietojen käsittelyyn vaikuttavia muutoksia.

5.3 Koulutus ja viestintä

Kaupungin tulee pitää yllä henkilöstön tietosuojatietoisuutta säännöllisellä koulutuksella sekä ajantasaisilla ohjeilla ja tiedotuksella.

Pakolliset tietosuojakoulutukset sekä Vantaan kaupungin ja toimiala-/ palvelualuekohtaisiin tietosuojaohjeisiin tutustuminen kuuluvat työntekijöiden perehdyttämiseen.

